

Needs for Lifelong Learning of People in Rural Areas: A Case Study of Changwat Phang-nga

Decha Wangmee¹, Pranee Thongkum² and Marut Damcha-om³

¹Graduate Student (Community Development Education)

E-mail: Jalal_wm@hotmail.com

²M.Ed. (Educational Research), Associate Professor,

³Ph.D. (Rural Development), Associate Professor,

Department of Education, Faculty of Education

Prince of Songkla University

Abstract

This research aimed to study the levels of needs for lifelong learning of people in rural areas in Changwat Phang-nga; the relationship between the people's needs for lifelong learning and sociological, psychological, and economic factors; and problems and suggestions concerning lifelong learning. The samples were 399 inhabitants of the service areas of the sub-district administrative organizations in Changwat Phang-nga, ranging between 25 – 60 years old. They were chosen through multi stage random sampling. A questionnaire and focus - group discussions were used in data collecting. Percentage, arithmetic mean, standard deviation, Pearson product moment correlation, and chi-Square were used in data analysis. The findings were as follows: 1) People in rural areas in Changwat Phang-nga expressed their needs for lifelong learning from moderate to high levels. The aspects they needed, in descending order, were sanitation and family life, good citizenship, self-fulfillment,

---

occupation, and general education. 2) Sex, age, educational level, occupation, incomes, attitudes towards education, and future orientation of people were related to their needs for lifelong learning while social roles were not. 3) Suggestions of the people concerning lifelong learning were that involved organizations ought to provide learning activities, learning resources, and diverse learning modes appropriate for communities' contexts as well as to emphasize the use of learning resources in communities and to promote moral and ethical learning.

Keywords: adult learning, community development, lifelong learning

ความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในชนบท: กรณีศึกษาจังหวัดพังงา

เดชา หวังมี¹, ปราณีย์ ทองคำ² และมารุต คำชะอม³

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท (ศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน)

E-mail: Jalal_wm@hotmail.com

²ค.ม. (วิจัยการศึกษา), รองศาสตราจารย์,

³Ph.D. (Rural Development), รองศาสตราจารย์,

ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ระดับความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในชนบทจังหวัดพังงา และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคมวิทยา จิตวิทยาและเศรษฐกิจกับความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ประชาชน อายุระหว่าง 25-60 ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตบริการขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพังงา จำนวน 399 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการทดสอบไค-สแควร์ ผลการวิจัย พบว่า 1) ประชาชนในชนบทจังหวัดพังงามีความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตระดับปานกลางถึงมาก โดยมีความต้องการในการเรียนรู้ ด้านสุขภาพอนามัยและการใช้ชีวิตในครอบครัวสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านการเป็นพลเมืองดี ด้านการมีชีวิตที่สมบูรณ์ ด้านอาชีพ และด้านการศึกษาสายสามัญตามลำดับ 2) เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ เจตคติต่อการศึกษา และลักษณะการมุ่งอนาคตของประชาชน มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน ส่วนบทบาททางสังคมไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน 3) ข้อเสนอแนะในการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน ได้แก่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้รูปแบบการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายตามความต้องการของประชาชน เหมาะสมกับบริบทของชุมชน เน้นการใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชนเป็นหลัก และควรส่งเสริมการเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมให้มากขึ้น

คำสำคัญ: การพัฒนาชุมชน, การเรียนรู้ตลอดชีวิต, การศึกษาผู้ใหญ่

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เป็นกฎหมายเพื่อการปฏิรูปการศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงแนวคิดและวิธีการในการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม โดยยึดหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชน มุ่งสร้างแหล่งความรู้เพื่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึง เท่าเทียมกัน และให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, 5, 8)

การปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนตามหลักปรัชญาดังกล่าว ย่อมเป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้งนี้เนื่องจาก การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นภาพรวมของการเรียนรู้ทุกประเภทที่เกิดขึ้นตลอดชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นการเรียนรู้เพื่อมุ่งพัฒนาบุคคลให้ปรับตัวเข้ากับเปลี่ยนแปลงในทุกช่วงชีวิตและพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้เต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล เพราะการเรียนรู้ไม่ได้สิ้นสุดลงเมื่อเรียนจบจากสถาบันการศึกษาเท่านั้น การศึกษาที่ได้รับจากสถาบันการศึกษาเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นเพียงพื้นฐานสำหรับการแสวงหาและพัฒนาการเรียนรู้อื่นๆ ต่อๆ ไป ในขณะที่การเรียนรู้ตลอดชีวิตครอบคลุมการศึกษาทุกรูปแบบ ทุกวิธีการ ทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาแบบไม่เป็นทางการจากทุกแหล่งความรู้ในชุมชนและสังคม เกิดขึ้นได้ทุกหนทุกแห่งโดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ เป็นการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตและผสมผสานกลมกลืนกับการดำเนินชีวิตของบุคคล (สุมาลี สังข์ศรี, 2546, 1-2) การเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในทุกด้าน ทั้งด้านความงอกงามส่วนบุคคล ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม การปกครอง และด้านอาชีพ อีกทั้งยังเป็นการเรียนรู้ที่คู่ขนานไปกับความมีเสรีภาพ และโอกาสของผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนมีอิสรภาพในการตัดสินใจที่จะเรียนรู้ตามความต้องการและความสนใจของตนเอง (เพ็ญณี แนนธ, 2545, 6)

บนพื้นฐานของแนวคิดที่ว่า “คนจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองต้องการ”

ขณะที่การดำเนินการจัดการเรียนรู้ของประเทศไทยสำหรับประชาชนในชนบท ดูเหมือนว่ายังไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร พิจารณาได้จากช่องว่างการเรียนรู้ระหว่างคนเมืองกับคนชนบทยังอยู่ในระดับสูง ซึ่งเห็นได้จากอัตราการเรียนรู้ของประชาชนในเขตเมืองและชนบท ปี 2545 พบว่า เขตเมืองร้อยละ 68.6 ในขณะที่เขตชนบทร้อยละ 50.8 และตัวชี้วัดสำคัญอีกประการคือสัดส่วนกำลังแรงงานที่จบชั้นมัธยมศึกษาขึ้นไป ในเกือบทุกภูมิภาคต่ำกว่าร้อยละ 40 ซึ่งเป็นอัตราที่ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนา ฉบับที่ 9 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2548, ออนไลน์) สถิติดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการศึกษาคือของคนในชนบทต่ำกว่าคนเมืองส่งผลให้แรงงานมีคุณภาพต่ำขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ การศึกษาที่ถูกจัดขึ้นสำหรับประชาชน ถูกผูกขาดโดยการจัดการจากรัฐเป็นส่วนใหญ่ วิธีการเรียนรู้จึงกลายเป็นสิ่งที่ไม่สัมพันธ์กับวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชน ทำให้มีคนจำนวนอีกไม่น้อยไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาคอนชนบทจึงละทิ้งถิ่นฐานเพื่อเข้าเป็นแรงงานในเมืองเป็นจำนวนมาก (อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทยาพงศ์, 2540, 59-60)

จังหวัดพังงา เป็นจังหวัดหนึ่งที่ประสบปัญหา ด้านการศึกษาของประชาชน เช่นเดียวกับจังหวัดอื่นๆ ซึ่งจากสถิติของประชากร อายุ 15 ปีขึ้นไป ที่มีงานทำ จำแนกตามระดับการศึกษาที่สำเร็จของจังหวัดพังงา พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาและต่ำกว่าร้อยละ 54.4 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2549, ออนไลน์) สถิติดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัดมีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ ทางจังหวัดพังงาจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด ด้านการพัฒนาสังคมและทรัพยากรมนุษย์ โดยมุ่งพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาบริการการศึกษาในระบบและนอกระบบที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของแต่ละท้องถิ่น

พัฒนาฝีมือแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น(สำนักงานจังหวัดพังงา, 2549, ออนไลน์)

จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในชนบท: กรณีศึกษาจังหวัดพังงา ทั้งนี้เพื่อให้ได้องค์ความรู้และข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในชนบทมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในชนบทด้านการศึกษาสายสามัญ ด้านอาชีพ ด้านสุขภาพอนามัยและการใช้ชีวิตในครอบครัว ด้านการเป็นพลเมืองดี และด้านการมีชีวิตที่สมบูรณ์
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคมวิทยา จิตวิทยา เศรษฐกิจกับความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในชนบท

3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในชนบทจังหวัดพังงา

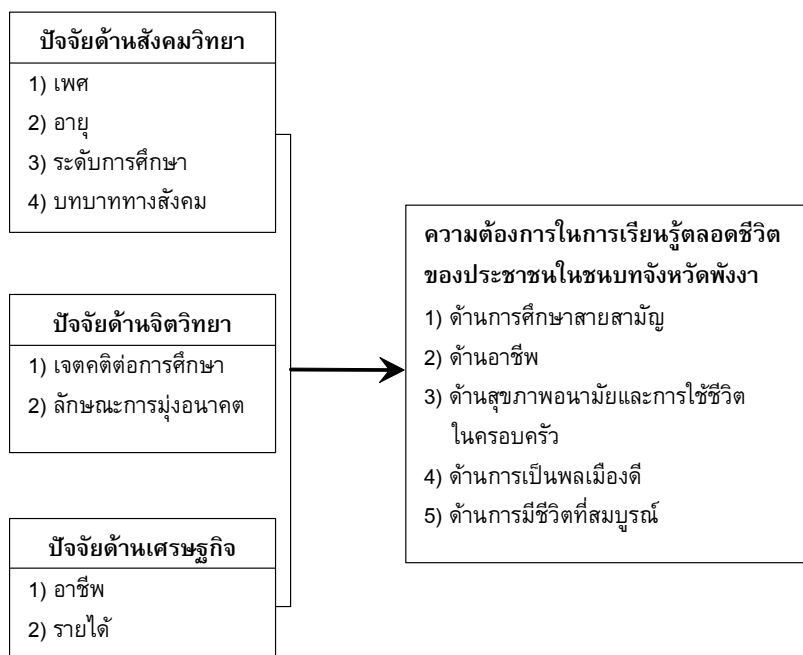
สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยด้านสังคมวิทยา ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและบทบาททางสังคม ปัจจัยด้านจิตวิทยา ได้แก่ เจตคติต่อการศึกษาและลักษณะการมุ่งอนาคต และปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ และรายได้ มีความสัมพันธ์กับความต้องการการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในชนบทจังหวัดพังงา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งให้เห็นว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในชนบท คือ 1) ปัจจัยด้านสังคมวิทยา ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และบทบาททางสังคม 2) ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา ได้แก่ เจตคติต่อการศึกษาและลักษณะการมุ่งอนาคตและ 3) ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพและรายได้ ดังกรอบแนวคิดในการวิจัยในแผนภูมิ 1

แผนภูมิ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง ความปรารถนาของบุคคลที่มีต่อการศึกษา ทั้งหมดของชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย เพื่อพัฒนามนุษย์ให้ปรับตัวเข้ากับ ความเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน และเติมศักยภาพของบุคคลแต่ละคน เป็นการศึกษาที่เกิดจากแรงจูงใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองจากทุกแหล่งความรู้ในชุมชนและสังคม ทั้งการเรียนรู้ในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย แบ่งเป็น 5 ด้าน คือ 1) ด้านการศึกษาสายสามัญ 2) ด้านอาชีพ 3) ด้านสุขภาพอนามัย และการใช้ชีวิต ในครอบครัว 4) ด้านการเป็นพลเมืองดี และ 5) ด้านการมีชีวิตที่สมบูรณ์

ด้านการศึกษาสายสามัญ หมายถึง ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นซึ่งสมาชิกในสังคมปัจจุบันควรมี ได้แก่ ความสามารถในการอ่านเขียน การคิดเลข และความรู้พื้นฐานในสาขาวิชาต่างๆ เพื่อการสื่อสารกับบุคคลอื่น และช่วยให้ อยู่ในสังคมได้ดี

ด้านการศึกษาด้านอาชีพ หมายถึง กิจกรรม การเรียนรู้ในงานอาชีพแขนงต่างๆ เช่น งานฝีมือ ช่างเทคนิค รวมทั้งวิชาชีพในระดับต่างๆ

ด้านสุขภาพอนามัยและการใช้ชีวิตในครอบครัว หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับสาธารณสุขเบื้องต้น เช่น การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล การอนามัยแม่และเด็ก การวางแผนครอบครัว เป็นต้น โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือดูแลสุขภาพของตนเอง ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัวและ หมู่บ้าน

ด้านการเป็นพลเมืองดี หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้บุคคล มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องราวของสังคมภายนอก เช่น ความรู้ด้านกฎหมาย เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ระบบและกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคม

ด้านกรมีชีวิตที่สมบูรณ์ หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้บุคคลมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาทางปรัชญา กิจกรรมทางด้านศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี ศิลปะ ดนตรี เป็นต้น

บทบาททางสังคม หมายถึง การกระทำตนตามตำแหน่งหน้าที่ในสังคมโดยมีสถานะที่เป็นศูนย์กลางของการติดต่อภายในกลุ่ม คือ ตำแหน่งผู้นำ ซึ่งจะมีบทบาทเหนือผู้อื่นในการดำเนินการกลุ่ม ส่วนความสามารถรองลงมาจะมีตำแหน่งเป็นผู้ตาม

เจตคติต่อการศึกษา หมายถึง ความโน้มเอียงของความรู้สึกที่ดีและไม่ดีของประชาชนที่มีต่อการศึกษา ซึ่งคิดเป็นคะแนนที่ได้จากการตอบแบบวัดเจตคติต่อการศึกษา

ลักษณะการมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกล เห็นความสำคัญของผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและสามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรองรับผลดี หรือป้องกันผลเสียตลอดจนสามารถควบคุมตนเองให้กระทำหรือละเว้นการกระทำบางอย่างตามความต้องการของตนเองเพราะเล็งเห็นผลเสียที่จะเกิดตามมาจากตนเองและผู้อื่นในภายหลัง

วิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนอายุระหว่าง 25-60 ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตบริการขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพังงา จำนวน 399 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มหลายขั้นตอน (multi stage random sampling) โดยสุ่มอย่างง่ายระดับอำเภอ ตำบล และสุ่มแบบบังเอิญประชาชนในตำบลที่สุ่มได้ โดยเทียบสัดส่วนกับขนาดกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ 1) ข้อมูลทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ 2) แบบวัดเจตคติต่อการศึกษา มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 3) แบบวัดลักษณะการมุ่งอนาคต มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 4) แบบสอบถามความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของประชาชน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ และ 5) แบบสอบถามปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการ

เรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน มีลักษณะเป็นคำถาม
ปลายเปิด

2. การจัดสนทนากลุ่ม (focus group discussion) ผู้
นำและผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน เพื่อสำรวจความคิดเห็น
ปัญหาข้อเสนอนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับความต้องการการ
เรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในชนบท ทั้งนี้ เพื่อให้งาน
วิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การหาคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามที่ใช้ศึกษาได้ตรวจสอบความถูกต้อง
ด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน
นำไปทดลองใช้กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน
30 คน แล้วหาค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น
โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (alpha coefficient)
ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบ
สอบถามตอนที่ 2-4 เท่ากับ .85, .84 และ .97 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย
ตนเอง โดยแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน
399 ชุด ผลปรากฏว่า ได้รับแบบสอบถามคืนมา จำนวน
399 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 และดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม
2 กลุ่ม จำนวนผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม 16 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย
ทางด้านสังคมวิทยา จิตวิทยา และเศรษฐกิจกับความ
ต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนโดยหา
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน และ
การทดสอบไค-สแควร์ ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสนทนา
กลุ่มนำมาวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ประชาชนในชนบทจังหวัดพังงาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
ทั้งหมด 399 คน เป็นเพศชายและหญิงใกล้เคียงกัน
ร้อยละ 50.5 และ ร้อยละ 49.5 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มี

อายุระหว่าง 25-35 ปี ร้อยละ 52.4 มีการศึกษาอยู่ในระดับ
ประถมศึกษา ร้อยละ 44.4 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม
ร้อยละ 29.3 ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท
ไม่มีตำแหน่งเป็นผู้นำ ร้อยละ 77.9 มีเจตคติต่อการศึกษา
อยู่ในระดับดี ร้อยละ 60.8 และมีลักษณะการมุ่งอนาคต
อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 58.2

2. ระดับความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของประชาชนในชนบท

2.1 ประชาชนมีความต้องการในการเรียนรู้
ตลอดชีวิตในระดับปานกลางถึงมาก โดยมีความต้องการ
ในการเรียนรู้ ด้านสุขภาพอนามัยและการใช้ชีวิตใน
ครอบครัวสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านการเป็นพลเมืองดี
ด้านการมีชีวิตที่สมบูรณ์ ด้านอาชีพ และด้านการศึกษา
สายสามัญตามลำดับ

2.2 เมื่อจำแนกประเภทความต้องการ ตามเนื้อหา
/กิจกรรมการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ และรูปแบบวิธีการ
เรียนรู้ สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ด้านสุขภาพอนามัยและการใช้ชีวิตในครอบครัว
ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการเรียนรู้เรื่องการป้องกัน
ยาเสพติด และการใช้จ่ายอย่างถูกวิธี แหล่งเรียนรู้ที่
ประชาชนต้องการมาก คือ สถานีอนามัย/โรงพยาบาล
ส่วนวิธีการเรียนรู้ที่ประชาชนต้องการมาก คือ การสาธิต
การประชุมสัมมนา และการรณรงค์ด้วยสื่อ

ด้านการเป็นพลเมืองดี ประชาชนส่วนใหญ่
ต้องการ การประหยัดพลังงาน การป้องกันชีวิตและ
ทรัพย์สิน และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน แหล่ง
การเรียนรู้ที่ประชาชนต้องการมาก คือ ครู/นักวิชาการ
ในชุมชน ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านและผู้นำชุมชน
ส่วนรูปแบบวิธีการเรียนรู้ที่ประชาชนต้องการมาก คือ
การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ
และการทัศนศึกษาดูงาน

ด้านการมีชีวิตที่สมบูรณ์ ประชาชนส่วนใหญ่
ต้องการความรู้เรื่องการปฏิบัติศาสนกิจที่ถูกต้อง ความรู้
เรื่องการใช้ชีวิตแบบพอเพียง และความรู้เรื่องคุณธรรม
จริยธรรม แหล่งการเรียนรู้ที่ประชาชนต้องการมาก คือ

โรงเรียนในชุมชน ศาสนสถาน และครูในชุมชน ส่วนรูปแบบวิธีการเรียนรู้ที่ประชาชนต้องการมาก คือ เรียนจากโรงเรียนในชุมชน รองลงมาคือ เรียนจากศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน และห้องสมุดประชาชน

ด้านอาชีพ ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการความรู้เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ การนำเทคโนโลยีใหม่ๆมาใช้ในการเกษตร และการเรียนภาษาต่างประเทศ แหล่งการเรียนรู้ที่ประชาชนต้องการมาก คือ ศาสนสถาน ผู้มีความรู้ในแต่ละอาชีพภายในชุมชน/ปราชญ์ชาวบ้านและห้องสมุดประชาชน ส่วนรูปแบบวิธีการเรียนรู้ที่ประชาชนต้องการมาก คือ เรียนรู้โดยปฏิบัติในสถานประกอบการจริง การจัดทัศนศึกษาตามสถานที่ต่างๆ และการจัดสัมมนาปัญหาอาชีพ

ด้านการศึกษาสายสามัญ ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการความรู้เรื่อง การศึกษาระดับปริญญาตรี การศึกษาระดับอนุปริญญา และการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แหล่งการเรียนรู้ที่ประชาชนต้องการมาก คือ วิทยาลัยชุมชน โรงเรียนในชุมชน และศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนประจำอำเภอ/จังหวัด ส่วนรูปแบบวิธีการเรียนรู้ที่ประชาชนต้องการมาก คือ การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน การศึกษาผู้ใหญ่แบบชั้นเรียน และการเรียนแบบวิธีทางไกลของสถานศึกษา

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคมวิทยา จิตวิทยา และเศรษฐกิจ กับความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน

3.1 ปัจจัยทางด้านสังคมวิทยา พบว่า เพศ มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านอาชีพ และด้านการมีชีวิตที่สมบูรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อายุมีความสัมพันธ์กับความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านการศึกษายสายสามัญ และด้านสุขภาพอนามัยและการใช้ชีวิตในครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ ระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านอาชีพ ด้านสุขภาพอนามัยและการใช้

ชีวิตในครอบครัว และด้านการเป็นพลเมืองดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, .05 และ .01 ตามลำดับ ส่วนบทบาททางสังคมไม่มีความสัมพันธ์ กับความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกด้าน รายละเอียดดังตาราง 1

3.2 ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา พบว่า เจตคติต่อการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านการศึกษายสายสามัญด้านสุขภาพ อนามัย ด้านการเป็นพลเมืองดีและด้านการมีชีวิตที่สมบูรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนลักษณะการมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการเป็นพลเมืองดี และด้านการมีชีวิตที่สมบูรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รายละเอียดดังตาราง 2

3.3 ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ พบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านการศึกษายสายสามัญ ด้านอาชีพ และด้านการมีชีวิตที่สมบูรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, .01 และ .01 ตามลำดับ ส่วนรายได้มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการศึกษาสายสามัญ ด้านอาชีพ ด้านสุขภาพอนามัยและการใช้ชีวิตในครอบครัว และด้านการเป็นพลเมืองดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รายละเอียดดังตาราง 1

4. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน

ประชาชนส่วนใหญ่มีปัญหาอุปสรรคเรื่องเวลาว่างในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ขาดงบประมาณ และแหล่งการเรียนรู้ หน่วยงาน องค์กรที่มาส่งเสริมการเรียนรู้มีน้อย และดำเนินการไม่ต่อเนื่อง ไม่มีการติดตามประเมินผลหลังการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้จึงไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ประกอบกับประชาชนไม่ค่อยให้ความสำคัญในการหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองเท่าที่ควร

ตาราง 1 ร้อยละและการทดสอบไค-สแควร์ระหว่างปัจจัยด้านสังคมวิทยา และด้านเศรษฐกิจกับความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตต่างกัน

ปัจจัย	การศึกษาสายสามัญ			ด้านอาชีพ			ด้านสุขภาพอนามัย			การเป็นพลเมืองดี			การมีชีวิตที่สมบูรณ์		
	ระดับความต้องการ			ระดับความต้องการ			ระดับความต้องการ			ระดับความต้องการ			ระดับความต้องการ		
	น้อย	ปานกลาง	มาก	น้อย	ปานกลาง	มาก	น้อย	ปานกลาง	มาก	น้อย	ปานกลาง	มาก	น้อย	ปานกลาง	มาก
เพศ															
- ชาย	24.0	42.7	33.3	22.4	32.9	12.4	3.0	59.2	37.8	4.5	68.2	27.4	8.5	81.6	10.0
- หญิง	21.4	51.9	26.7	8.6	81.2	10.2	1.5	52.8	45.7	6.1	70.1	23.9	10.2	33.2	22.8
	$\chi^2 = 3.30$ df=2 p=.189			$\chi^2 = 16.05$ df=2 p=.000			$\chi^2 = 3.15$ df=2 p=.207			$\chi^2 = 1.02$ df=2 p=.601			$\chi^2 = 13.27$ df=2 p=.001		
อายุ															
- 25-35 ปี	19.6	43.2	37.2	14.8	73.2	12.0	3.3	49.3	47.4	5.3	66.0	28.7	9.1	74.2	16.7
- 36-45 ปี	19.3	57.8	22.9	15.5	72.8	11.4	1.8	61.4	36.8	6.1	71.1	22.8	8.8	79.8	11.4
- 46-60 ปี	36.1	41.7	22.2	17.1	73.7	9.2	0.0	65.8	34.2	3.9	75.0	21.1	10.5	67.1	22.4
	$\chi^2 = 17.49$ df=4 p=.002			$\chi^2 = .57$ df=4 p=.966			$\chi^2 = 9.79$ df=4 p=.044			$\chi^2 = 2.89$ df=4 p=.575			$\chi^2 = 4.58$ df=4 p=.333		
ระดับการศึกษา															
- ประถมศึกษา	23.0	49.4	27.6	16.0	73.1	10.9	2.3	57.1	40.6	4.6	73.1	22.3	10.3	72.0	17.7
- มัธยมศึกษาตอนต้น	21.8	50.6	27.6	9.2	77.0	13.8	1.1	49.4	49.4	2.3	72.4	25.3	9.2	73.6	17.2
- มัธยมศึกษาปลาย	22.5	42.3	35.2	26.8	67.6	5.6	4.2	63.4	63.4	9.9	70.4	18.3	9.9	84.5	5.6
- อนุปริญญา	19.2	30.8	34.6	11.1	77.8	11.1	0.0	77.8	22.2	7.2	66.7	25.9	7.4	77.8	14.8
- ปริญญาตรี*	-	-	-	5.9	73.5	20.6	2.9	35.3	61.8	0.0	50.0	50.0	2.9	70.6	26.5
	$\chi^2 = 6.80$ df=8 p=.557			$\chi^2 = 16.21$ df=8 p=.039			$\chi^2 = 17.15$ df=8 p=.029			$\chi^2 = 21.41$ df=8 p=.006			$\chi^2 = 10.54$ df=8 p=.229		

* ข้อคำถามในด้านนี้กำหนดให้ผู้มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปไม่ต้องตอบ

ตาราง 1 ร้อยละและการทดสอบไค-สแควร์ระหว่างปัจจัยด้านสังคมวิทยา และด้านเศรษฐกิจกับความต้องการให้การเรียนรู้ตลอดชีวิตต่างๆ (ต่อ)

ปัจจัย	การศึกษาสายสามัญ			ด้านอาชีพ			ด้านสุขภาพอนามัย			การเป็นพลเมืองดี			การมีชีวิตที่สมบูรณ์		
	น้อย	ปานกลาง	มาก	น้อย	ปานกลาง	มาก	น้อย	ปานกลาง	มาก	น้อย	ปานกลาง	มาก	น้อย	ปานกลาง	มาก
บทบาททางสังคม - ผู้เฒ่า - ไม่ได้เป็นผู้เฒ่า	23.7	46.3	30.0	16.8	72.3	11.0	2.3	57.4	40.3	5.2	68.7	26.1	9.0	75.5	15.5
	19.0	50.6	30.4	11.4	76.1	12.5	2.3	51.1	46.6	5.7	70.5	23.9	9.1	70.5	19.3
	$\chi^2 = .851$ df=2 p=.653			$\chi^2 = 1.57$ df=2 p=.450			$\chi^2 = 1.12$ df=2 p=.561			$\chi^2 = .02$ df=2 p=.904			$\chi^2 = .95$ df=2 p=.620		
ด้านเศรษฐกิจ อาชีพ - เกษตรกรรม - ประมง - รับจ้าง - ค้าขาย - ข้าราชการรัฐสภาท้องถิ่น - แม่บ้าน	17.5	48.2	34.2	13.9	72.2	13.9	2.6	53.9	43.5	7.0	65.2	27.8	12.2	76.5	11.3
	41.5	43.4	15.1	35.8	60.4	3.8	1.9	73.6	24.5	1.9	75.5	22.6	3.8	81.1	15.1
	22.6	37.7	39.6	11.1	75.9	13.0	1.9	59.3	38.9	0.0	79.6	20.4	1.9	77.8	20.4
	25.5	53.2	21.3	16.3	73.5	8.2	4.1	61.2	34.7	4.1	77.6	18.4	22.4	67.3	10.2
	15.2	45.5	39.4	14.9	68.1	17.0	2.1	46.8	51.1	4.3	55.3	40.4	8.5	72.3	19.1
	18.9	54.1	27.0	6.7	84.0	9.3	1.3	44.0	44.0	9.3	68.0	22.7	6.7	68.0	25.3
	$\chi^2 = 22.01$ df=10 p=.015			$\chi^2 = 26.91$ df=10 p=.003			$\chi^2 = 15.54$ df=10 p=.113			$\chi^2 = 16.94$ df=10 p=.076			$\chi^2 = 24.06$ df=10 p=.007		
รายได้ - ต่ำกว่า 5,000 บ. - 5,001 บ. - 10,000 บ. - 10,001 บ.ขึ้นไป	36.2	41.1	22.1	23.0	69.1	7.9	1.8	55.8	42.4	6.1	77.6	16.4	12.1	69.7	18.2
	15.8	57.9	26.3	10.3	74.7	15.1	1.4	65.1	33.6	5.5	69.9	24.7	8.9	75.3	15.8
	6.4	41.0	52.6	9.6	81.9	8.4	4.8	39.8	55.4	2.4	53.0	44.6	4.8	81.9	13.3
	$\chi^2 = 47.11$ df=4 p=.000			$\chi^2 = 15.95$ df=4 p=.003			$\chi^2 = 15.56$ df=4 p=.004			$\chi^2 = 23.68$ df=4 p=.000			$\chi^2 = 5.19$ df=4 p=.268		

ตาราง 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างปัจจัยด้านจิตวิทยา ได้แก่ เจตคติต่อการศึกษา และลักษณะการมุ่งอนาคตกับความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)				
	การศึกษาสายสามัญ	อาชีพ	สุขภาพอนามัย	การเป็นพลเมืองดี	การมีชีวิตที่สมบูรณ์
เจตคติต่อการศึกษา	.151**	.084	.315**	.178**	.205**
ลักษณะการมุ่งอนาคต	.021	.040	.272**	.136**	.175**

** P < .01

อภิปรายผล

1. ระดับความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน

ประชาชนในชนบทจังหวัดพังงา มีความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตในระดับปานกลางถึงมาก โดยมีความต้องการในการเรียนรู้ ด้านสุขภาพอนามัยและการใช้ชีวิตในครอบครัวสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการเป็นพลเมืองดี ด้านการมีชีวิตที่สมบูรณ์ ด้านอาชีพ และด้านการศึกษา สายสามัญตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิณพร โสภานุตร (2543, บทคัดย่อ) หมิง เกตุรัตน์ (2543, บทคัดย่อ) และวิไลลักษณ์ สอนอาจ (2542, บทคัดย่อ) พบว่า ประชาชนมีความต้องการการศึกษาเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลางถึงมาก

การที่ประชาชนในชนบทจังหวัดพังงา มีความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก ทั้งนี้ เพราะความต้องการในการเรียนรู้ดังกล่าว เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ กล่าวคือ มนุษย์มีภารกิจในการพัฒนาตนเองอย่างไม่มีวันจบสิ้น ไม่เพียงแต่ใช้ชีวิตให้愉รอดเพียงอย่างเดียว แต่ต้องมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นด้วย การเรียนรู้จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนามนุษย์อย่างต่อเนื่องไปสู่ความสมบูรณ์ (สุนทร สุนันท์ชัย, 2543, 16) โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนที่ศึกษาเป็นวัยผู้ใหญ่ ซึ่งต้องมีบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบต่างๆ จึงจำเป็นต้องมีการเรียนรู้เพื่อให้เกิดทักษะ สำหรับการดำเนินชีวิต ดังที่ Knowles (อ้างถึงใน อุ๋นตา นพคุณ, 2546, 98) กล่าวถึงความต้องการ

ศึกษาของผู้ใหญ่ไว้ว่า มนุษย์ต้องการความเจริญงอกงาม (growth needs) ซึ่งความเจริญงอกงามจะเป็นแรงผลักดันและแรงจูงใจที่สำคัญในการศึกษา ถ้าผู้เรียนรู้สึกว่าได้รู้ตัวเองเกิดความเจริญงอกงาม มนุษย์ต้องการที่จะได้รับประสบการณ์ใหม่ (need for new experiences) เพราะมนุษย์นั้นไม่มีความพอดี ในขณะหนึ่งต้องการในสิ่งที่คุ้นเคย แต่ในขณะเดียวกัน เมื่อมีสิ่งที่น่าสนใจ ความต้องการที่จะได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ จึงเป็นแรงจูงใจให้หามิตรใหม่ แสวงหาความรู้ใหม่ และผู้ใหญ่ต้องการได้รับการยอมรับ (need for recognition) ให้ผู้อื่นเห็นคุณค่าของตน ต้องการการชื่นชม ได้รับความเคารพจากผู้อื่น จากแรงผลักดันในด้านนี้ ทำให้ผู้ใหญ่จะพยายามแสวงหาตำแหน่งการงาน แสวงหาความรู้ ทักษะใหม่ๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพของตน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความต้องการในการเรียนรู้ด้านสุขภาพอนามัยและการใช้ชีวิตในครอบครัวสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของปณิธาน วัฒนพานิชกิจ (2548, บทคัดย่อ) ที่พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านสุขภาพอนามัยมากที่สุด เช่นเดียวกับผลการวิจัยของจิรพันธ์ เพ็ชรแก้ว (2544, บทคัดย่อ) พบว่า ประชาชนต้องการการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพอนามัยและด้านสติปัญญาในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากประชาชนที่ศึกษาเป็นวัยผู้ใหญ่และย่างเข้าสู่วัยสูงอายุ ซึ่งเป็นวัยที่อวัยวะต่างๆ ของร่างกายเริ่มเสื่อมถอยลง ในขณะเดียวกันสภาวะปัจจุบันมีโรคภัยต่างๆ เกิด

ขึ้นมาก ทำให้เกิดความวิตกกังวลเรื่องสุขภาพ ประกอบกับปัจจุบันมีหน่วยงานต่างๆ ได้รณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนสนใจเรื่องการสร้างสุขภาพแทนการซ่อมสุขภาพ เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายผ่านสื่อต่างๆ ตลอดจนมีกิจกรรม โครงการต่างๆ ที่ทางรัฐบาลจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการเมืองไทยแข็งแรง ซึ่งจากผลการประเมินอำเภอแข็งแรงของจังหวัดพังงา ปีงบประมาณ 2549 (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพังงา, 2549, ออนไลน์) ที่พบว่า อำเภอในจังหวัดพังงาที่ผ่านการประเมินมีถึงร้อยละ 50 สาเหตุดังกล่าวอาจทำให้ประชาชนเกิดความตื่นตัว และตระหนักในการแสวงหาความรู้ เรื่องการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง ทั้งนี้ เนื้อหา/กิจกรรมการเรียนรู้ที่ประชาชนต้องการมาก คือ การป้องกันยาเสพติด อาจเป็นเพราะปัจจุบันปัญหาเสพติดในจังหวัดพังงากำลังเป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นในกลุ่มเยาวชน และหน่วยงานต่างๆ ได้มีการรณรงค์ให้ป้องกันปัญหาดังกล่าว จึงทำให้ประชาชนเกิดความตระหนักในการหาความรู้ และแนวทางป้องกันปัญหาเสพติดในชุมชน ส่วนแหล่งการเรียนรู้ที่ประชาชนต้องการมาก คือ สถานีอนามัย/โรงพยาบาล ทั้งนี้เนื่องจากเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ตั้งอยู่ในชุมชน ประชาชนสามารถเข้ารับบริการได้สะดวกและมีความมั่นใจในประสิทธิภาพของการให้บริการความรู้เรื่องสุขภาพ ส่วนวิธีการเรียนรู้ที่ประชาชนต้องการมาก คือ การสาธิต การสัมมนา และการรณรงค์ด้วยสื่อ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก การสาธิตเป็นวิธีการที่สามารถเรียนรู้ได้จากการสังเกตวิธีการปฏิบัติจริง ทำให้ประชาชนสามารถเข้าใจและฝึกปฏิบัติตามได้ง่าย ส่วนการสัมมนาเป็นวิธีการที่ผู้เข้าร่วมสัมมนามีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่า และการรณรงค์ด้วยสื่อเป็นวิธีการที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ไม่จำกัดเวลาและสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้

ด้านการเป็นพลเมืองดีประชาชนมีความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตในลำดับรองลงมา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันสังคมเกิดวิกฤตการณ์ทางการเมือง ซึ่งส่งผลให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกันในสังคม ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่

ต้องติดตามข่าวคราว ความเคลื่อนไหวต่างๆ มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ซึ่งเป็นเรื่องที่ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสนใจ ประกอบกับสื่อทุกประเภท ได้นำเสนอข้อมูลดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ดังที่ ชูศักดิ์ ปัญญามูล (2550, ออนไลน์) กล่าวว่า ปัจจุบันคนไทยให้ความสนใจการเมืองมากขึ้น มีความเห็นที่หลากหลายและเป็นความคิดเห็นเพื่อส่วนรวมมากขึ้น ทั้งนี้ เนื้อหา/กิจกรรมการเรียนรู้ที่ประชาชนต้องการมาก คือ การประหยัดพลังงาน อาจเนื่องมาจากปัจจุบันประเทศกำลังประสบปัญหาหาค่าน้ำมันแพง ซึ่งมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจด้านต่างๆ และยังทำให้สินค้าอุปโภคบริโภคราคาสูงขึ้น ตลอดจนการบริการต่างๆ ต้องเสียค่าใช้จ่ายมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชน ส่วนแหล่งการเรียนรู้ที่ประชาชนต้องการมาก คือ ครู/นักวิชาการในชุมชน เพราะเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนและคลุกคลีอยู่ในชุมชน ทำให้ประชาชนไว้วางใจ ให้ความเคารพนับถือ และมีความเชื่อมั่นในความสามารถ จึงต้องการให้ครูหรือนักวิชาการในชุมชนเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ส่วนวิธีการเรียนรู้ที่ประชาชนต้องการมาก คือ การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ และการทัศนศึกษาดูงาน เพราะวิธีการเรียนรู้รูปแบบดังกล่าวเป็นวิธีการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติ ประชาชนจะได้รับประสบการณ์ตรงและได้รับความรู้ในเชิงลึก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ดังที่ สมคิด อิศระวัฒน์ (2543, 137) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ควรมุ่งเน้นการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติ เพราะผู้ใหญ่มุ่งการเรียนรู้ที่เกิดประโยชน์กับชีวิตจริง

ด้านการมีชีวิตสมบูรณ์ ประชาชนมีความต้องการในการเรียนตลอดชีวิตอยู่ในสามลำดับแรกทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันสังคมกำลังให้ความสำคัญเรื่องคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้น เนื่องจากในภาพรวมของสังคมไทย เป็นสังคมที่มีสติการก่ออาชญากรรมสูง คนนิยมเสี่ยงโชค เล่นการพนัน คนส่วนใหญ่ชอบเลือกวิธีการหาเงินที่ง่ายที่สุด และยินดีที่จะทุจริตคอร์รัปชันแทนการทำงานด้วย

ความซื่อสัตย์ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2550, 17) ซึ่งเรียกว่า เป็นภาวะวิกฤติทางจริยธรรม ทำให้ประชาชนให้ความสำคัญกับคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้นและต้องการแสวงหาความรู้เพื่อการมีชีวิตที่สมบูรณ์ ซึ่งพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2539, 10) กล่าวว่า การมีชีวิตที่สมบูรณ์มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ การมีการศึกษาที่ถูกต้อง มีสุขภาพดีทั้งกายและจิตวิญญาณ มีความพอใจในชีวิต และมีชีวิตสงบเยือกเย็น ทั้งนี้ แหล่งการเรียนรู้ที่ประชาชนต้องการมาก คือ โรงเรียนในชุมชน ศาสนสถาน เพราะแหล่งเรียนรู้ดังกล่าวมีความใกล้ชิดกับชุมชนและมีการกระจายตัวอยู่ทั่วถึงในทุกชุมชน ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้สะดวก และยังมีบทบาทในการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดกระบวนการเรียนรู้ (สีลาภรณ์ นาคทรพร, 2543, 52) เป็นศูนย์กลางในการให้บริการความรู้กับประชาชน เพราะมีความพร้อมทั้ง บุคลากร และสื่อการเรียนรู้ต่างๆ สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบ เป็นทางการมากกว่าแหล่งเรียนรู้ประเภทอื่น (อุทัย ดุลยเกษม, 2547, 23)

ส่วนด้านอาชีพและด้านการศึกษาสายสามัญประชาชนมีความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตต่ำกว่าด้านอื่นๆ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชนในจังหวัดพังงา อยู่ในระดับดี ซึ่งเห็นได้จากข้อมูลโครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดพังงาในปี 2547 ปรากฏว่า ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อหัว (Per capita GPP) คนละ 85,946 บาท/ปี (สำนักงานจังหวัดพังงา, 2549, ออนไลน์) ซึ่งทำให้มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน เท่ากับ 7,162 บาท/คน/เดือน ห่างจากเส้นความยากจน ปี 2547 ถึง 5,920 บาท (เส้นความยากจน ปี 2547 เท่ากับ 1,242 บาท/คน/เดือน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549, ออนไลน์) จึงทำให้ต้องการเรียนรู้ด้านอาชีพต่ำกว่าด้านอื่นๆ ส่วนด้านการศึกษาสายสามัญอาจเป็นเพราะการศึกษาสายสามัญเป็นการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานที่มุ่งเน้นให้คนสามารถอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น และมีความรู้พื้นฐานสาขาวิชาต่างๆ เพื่อสื่อสารกับบุคคลอื่นและอยู่ในสังคมได้ดี (สุนทร สุนันท์ชัย, 2543, 367)

ประชาชนในชนบทจังหวัดพังงากว่าครึ่งสำเร็จการศึกษา ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ทำให้มีความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ และแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ประกอบกับส่วนใหญ่มีอาชีพอิสระซึ่งไม่ต้องใช้คุณวุฒิทางการศึกษาสายสามัญในการแสวงหาความก้าวหน้าในอาชีพ จึงทำให้มีความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านการศึกษาสายสามัญต่ำกว่าด้านอื่นๆ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคมวิทยา ปัจจัยด้านจิตวิทยา และปัจจัยด้านเศรษฐกิจกับความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนสามารถอภิปรายประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

2.1 ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านอาชีพ ด้านสุขภาพอนามัยและการใช้ชีวิตในครอบครัว และด้านการเป็นพลเมืองดี ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของนิตยา สำเร็จผล (2547, 100) ที่พบว่า การได้รับการศึกษาในวัยต้นมีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมการศึกษาของผู้ใหญ่ในทางบวก และผู้ที่มีการศึกษาในวัยต้นระดับน้อยกว่า (ผู้ที่มีสถานะทางสังคมต่ำกว่า) จะมีการเข้าร่วมการเรียนรู้ในระดับน้อยกว่า สอดคล้องกับที่สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2547, 69) กล่าวว่า ระดับการศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อเจตคติและแรงจูงใจของผู้ใหญ่ในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ผู้ใหญ่ที่ประสบผลสำเร็จจากการเรียนในวัยเด็ก มีแนวโน้มที่ดีต่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และมีแรงจูงใจที่ดี ต่างจากผู้ที่มีผลเฉลวในสมัยเป็นเด็ก คนกลุ่มนี้พยายามหลีกเลี่ยงและหลบหนีโอกาสที่จะเรียนรู้เรื่องใหม่ ๆ ถ้าถูกบังคับก็จะเกิดความวิตกกังวล

2.2 เจตคติต่อการศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านการศึกษาสายสามัญ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการเป็นพลเมืองดีและด้านการใช้ชีวิตที่สมบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Darkenwald และ Hayes (อ้างใน Kemp, 1966, ออนไลน์) ที่พบว่า เจตคติต่อการเรียนรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกสูงกับการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

นอกจากนี้ ยังมีผลการวิจัยของ อัจฉรา วงศ์วัฒนามงคล (2535, บทคัดย่อ) ที่พบว่า ข้าราชการที่มาศึกษาต่อในระดับมหาบัณฑิตมีเจตคติต่อการศึกษาต่อมากกว่าผู้ที่ไม่ได้ศึกษาต่อ ทั้งนี้ เนื่องจากคนในวัยผู้ใหญ่แต่ละคนผ่านประสบการณ์การเรียนรู้ต่างๆ ในอดีตแตกต่างกัน ส่งผลให้เกิดเจตคติที่ดีและไม่ดีในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้ สมคิด อิศระวัฒน์ (2543, 109-110) กล่าวว่า เจตคติต่อการเรียนรู้มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเจตคติของผู้เรียนอาจจำแนกเป็นกลุ่มได้ ดังนี้ 1) เจตคติต่อเรื่องที่เรียน 2) เจตคติต่อผู้สอน 3) เจตคติต่อตนเอง เจตคติเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ทำให้ ผู้ใหญ่ตัดสินใจเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นประกอบกับปัจจัยด้านการส่งเสริมในเรื่องการศึกษาเป็นที่แพร่หลายตามสื่อต่างๆ และประเด็นทางการศึกษาเป็นที่กล่าวถึงกันมากในสังคม ทำให้ผู้ที่ติดตามข้อมูลความรู้ต่างๆ ในด้านนี้ เห็นคุณค่าและความสำคัญ จึงเกิดทัศนคติที่ดีต่อการศึกษา

2.3 ลักษณะการมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการเป็นพลเมืองดี และด้านการมีชีวิตที่สมบูรณ์ เช่นเดียวกับผลการวิจัยของสถาบัน NIAE: Nation Institute of Adult Education (อ้างถึงใน สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2549, 44) ที่พบว่า นักศึกษามากกว่าร้อยละ 40 บอกเหตุผลในการเข้าเรียนเพราะต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเองตามความสนใจให้มากขึ้น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะคนในวัยผู้ใหญ่มีภาระหน้าที่รับผิดชอบหลายประการ คนที่มีลักษณะการมุ่งอนาคตสูง จึงมักจะมี ความมุ่งมั่นในการพัฒนาศักยภาพตนเอง ในการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ และสร้างรากฐานของครอบครัวที่มั่นคง ซึ่งในเรื่องนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2544, 110) กล่าวว่า ประชาชนมีลักษณะการมุ่งอนาคตที่ดี เห็นความสำคัญของการสร้างอนาคตและการควบคุมตนเอง ทำให้ดำรงตนอยู่บนหลักศีลธรรมอันดี มีความคาดหวังและต้องการพัฒนาตนเองให้มีความเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น จึงทำให้มีความต้องการในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในอนาคตของตนเองมากขึ้น

2.4 อาชีพมีความสัมพันธ์ กับความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านการศึกษาสายสามัญ ด้านอาชีพ และด้านการมีชีวิตที่สมบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Roger และ Lovell ที่ว่าปัจจัยด้านอาชีพและพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2549, 68-69) เช่นเดียวกับการศึกษาของกฤติกา คูศิริรัตน์ (2545, บทคัดย่อ) ที่พบว่า สตรีในกลุ่มอาชีพต่างกันมีความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตแตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะพื้นที่ในเขตชนบทจังหวัดพังงา ประชาชนประกอบอาชีพที่หลากหลาย ซึ่งในแต่ละสาขาอาชีพต้องการความรู้ ทักษะที่แตกต่างกัน บางอาชีพต้องใช้ความรู้เชิงวิชาการมาก เช่น ข้าราชการ พนักงานเอกชน บางอาชีพต้องการพัฒนาทักษะมากกว่า เช่น ประมง เกษตรกร ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้ประชาชนกลุ่มอาชีพต่างๆ มีความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่แตกต่างกัน

3. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน

ประชาชนส่วนใหญ่มีปัญหาอุปสรรคเรื่องเวลาว่างในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ขาดงบประมาณและแหล่งการเรียนรู้ หน่วยงาน/องค์กรที่มาให้ความรู้มีน้อย และดำเนินการไม่ต่อเนื่อง ไม่มีการติดตามประเมินผลหลังการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้จึงไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ประกอบกับประชาชนไม่ค่อยให้ความสำคัญในการหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองเท่าที่ควร ทั้งนี้ อาจเนื่องจากประชาชนในชนบทส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม ประมง ค่าขาย รับจ้าง ในแต่ละวันจึงไม่มีเวลาว่างในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ อีกทั้ง บางพื้นที่อยู่ห่างไกลแหล่งการเรียนรู้ไม่สะดวกในการเดินทาง ไม่ได้รับข่าวสารการประชาสัมพันธ์หรือคำแนะนำในการจัดการเรียนรู้ และบางพื้นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปจัดการเรียนรู้ให้กับประชาชนยังไม่ทั่วถึง จึงทำให้ประชาชนประสบปัญหาดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุมาลี สังข์ศรี (2544, 16-22) ที่พบว่า สาเหตุที่สตรีไม่มีโอกาสส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตมากที่สุด คือ ไม่รู้ข่าวสารว่าการศึกษาแต่ละประเภทจัด

ที่ไหน เมื่อไหร่ ยังมีผลการวิจัยของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2532, 85) ที่พบว่า ปัญหาอุปสรรค การเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาในระบบในพื้นที่ชนบท คือ ไม่มีเวลาว่าง ไม่สนใจเข้าร่วม ขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดเจ้าหน้าที่ การคมนาคมไม่สะดวก ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับผลการวิจัยของ อังศุมาลิน สมรรถศรี (2545, บทคัดย่อ) ที่พบว่า ปัญหาการศึกษาในระบบของสตรี คือ ไม่มีเวลาว่างเพียงพอและไม่มีเงินเพียงพอในการศึกษาต่อ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาข้อเสนอนี้ในการนำไปใช้ ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตในระดับปานกลางถึงมาก โดยมีความต้องการในการเรียนรู้ ด้านสุขภาพอนามัยและการใช้ชีวิตในครอบครัวสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการเป็นพลเมืองดี ด้านการมีชีวิตที่สมบูรณ์ ด้านอาชีพ และด้านการศึกษาสายสามัญตามลำดับ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรดำเนินการ ดังนี้

1) หน่วยงานที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านสาธารณสุข ด้านอาชีพ และการจัดการศึกษานอกระบบ ควรมีการปรับนโยบายและยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ให้กับประชาชนในชนบทจังหวัดพังงา จากเดิมที่มุ่งเน้นด้านอาชีพเป็นหลัก เป็นการดำเนินการด้านสุขภาพอนามัยและการใช้ชีวิตในครอบครัว ด้านการศึกษาสายสามัญและด้านอื่นๆ ควบคู่กันไป และหน่วยงานด้านสาธารณสุข ส่งเสริมสุขภาพแก่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง ในลักษณะหน่วยเคลื่อนที่ (mobile unit)

2) การจัดการเรียนรู้ด้านการศึกษาสายสามัญ ควรคำนึงถึงเวลาว่างของประชาชนเป็นหลัก ใช้สถานศึกษาหรือองค์กรในชุมชนในการจัดการเรียนรู้

3) ด้านการเป็นพลเมืองดีและการมีชีวิตที่สมบูรณ์ หน่วยงานด้านวัฒนธรรมอำเภอและจังหวัด ควรส่งเสริมการเรียนรู้ในด้านนี้ โดยการจัดตั้ง กลุ่ม ชุมชน ชมรมใน

ชุมชน เพื่อการเรียนรู้เรื่อง ศาสนา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี การกีฬาและนันทนาการ

4) การจัดรูปแบบการเรียนรู้ ควรมีรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย และประชาชนสามารถเรียนรู้ได้ง่าย เช่น การสาธิต การฝึกปฏิบัติจริง การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน เป็นต้น

2. จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านสังคมวิทยา ด้านจิตวิทยาและด้านเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนั้น ในการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลดังกล่าว คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา เจตคติต่อการศึกษาลักษณะการมุ่งอนาคต อาชีพและรายได้ ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในแต่ละสถานภาพมากยิ่งขึ้นและควรจัดแยกเป็นกลุ่มที่มีความคล้ายคลึงกัน เช่น จัดตามกลุ่มอาชีพ จัดตามกลุ่มวัย จัดตามกลุ่มเพศ เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น

3. จากปัญหาข้อเสนอนี้ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีปัญหาอุปสรรคเรื่องเวลาว่างในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ขาดงบประมาณ และแหล่งการเรียนรู้ หน่วยงาน องค์กรที่ส่งเสริมการเรียนรู้ มีน้อย และดำเนินการไม่ต่อเนื่อง ไม่มีการติดตามประเมินผลหลังการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้จึงไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ประกอบกับประชาชนไม่ค่อยให้ความสำคัญในการหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองเท่าที่ควร ดังนั้น จึงควรดำเนินการดังนี้

1) ในการจัดแหล่งการเรียนรู้ควรเน้นแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชนที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้สะดวก เช่น โรงเรียนในชุมชน ศาสนสถาน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สถานีอนามัย ศูนย์การศึกษาในชุมชน ราชภัฏชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา เป็นต้น การจัดการเรียนรู้ทุกประเภทควรศึกษาความต้องการของประชาชน และคำนึงถึงความเหมาะสมตามบริบทของชุมชน

2) หน่วยงานที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านสาธารณสุข

ด้านอาชีพ ด้านการกีฬาและนันทนาการ ด้านวัฒนธรรม ด้านการศึกษาจากระบบ ควรจัดโครงการในลักษณะบูรณาการความรู้สู่ชุมชน โดยจัดทำในลักษณะการประสานความร่วมมือระหว่างองค์กร สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในชุมชน ใช้ชุมชนเป็นฐานในการปฏิบัติกิจกรรม ควรมีการประชาสัมพันธ์โครงการ/กิจกรรม ให้ทั่วถึงและมุ่งเน้นสร้างความตระหนักให้ประชาชนเห็นความสำคัญของโครงการ/กิจกรรม โดยใช้สื่อต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน เช่น ผู้นำชุมชน เสียงตามสาย วิทยุชุมชน รถประชาสัมพันธ์ การติดป้ายประกาศ เป็นต้น และมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542**. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กฤติกา คูศิริรัตน์. (2545). **การศึกษาตลอดชีวิตของสตรีในอำเภอศรีนคร จังหวัดสุโขทัย**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2550). **คลื่นลูกที่ 5 ประชาสังคม: สังคมไทยที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: ซัคเซสมิเดีย.

จิรนนท์ เพ็ชรแก้ว. (2544). **การสำรวจคุณภาพชีวิตและความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน: กรณีศึกษาอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพื้นฐานการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ชูศักดิ์ ปัญญามูล. (2550). **เสียงสะท้อนจากเวทีรับฟังความคิดเห็นร่างรัฐธรรมนูญ (ออนไลน์)**. มีที่: <http://region3.prd.go.th/ct/news/showprint.php?ID=070522162745> สืบค้นเมื่อ [10 พฤษภาคม 2550]

ดวงเดือน พันธมนานิน. (2544). **ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ: การวิจัยและการพัฒนาบุคคล**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2539). **การศึกษาเพื่ออารยธรรมที่ยั่งยืน**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บริษัท สหธรรมิก จำกัด.

พิณพร โสภานุตร. (2543). **สภาพปัญหาและความต้องการทางการศึกษาในระบบต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาทางการศึกษาและด้านสิ่งแวดล้อมของชาวชนบทในเขตการศึกษา 9**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

เพ็ญณี แนนท. (2545). "การศึกษาตลอดชีวิต การเรียน (รู้) ตลอดชีวิต". **วารสารศูนย์บริการวิชาการ**. 10 (มกราคม-มีนาคม), 2-3.

นิตยา สำเร็จผล. (2547). **การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต**. วิทยานิพนธ์การศึกษาศุภภูมิบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปณิธาน วัฒนพานิชกิจ. (2548). **ความต้องการการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิไลลักษณ์ สอนอาจ. (2542). **สภาพปัญหาและความต้องการทางการศึกษาในระบบต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาด้านสุขภาพและด้านสังคมของชาวชนบทในเขตการศึกษา 10**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สมคิด อิศระวัฒน์. (2543). **การสอนผู้ใหญ่**. กรุงเทพฯ: จริยสุนิทวงศ์การพิมพ์.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2549). **จำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่มีงานทำ จำแนกตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ และเพศ จังหวัดพังงา (ออนไลน์)**. มีที่: <http://webhost.nso.go.th:9999/nso/project/table/files/phangnga/S-lfs-q/2549/300/>

- phangnga_S-lfs-q_2549_300_00000700.xls สืบค้นเมื่อ [9 มกราคม 2549]
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพังงา. (2549). เมืองไทยแข็ง แรงจังหวัดพังงา (ออนไลน์). มีที่: <http://www.pngo.moph.go.th/index.htm> สืบค้นเมื่อ [10 พฤษภาคม 2550].
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2548). ผลการพัฒนาในระยะครึ่งแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ด้านการพัฒนาทุนทางสังคม (ออนไลน์). สืบค้นจาก http://social.nesdb.go.th/nedbdoc/pages/showpage.aspx?file=web&id=web_doc_doc [4 ธันวาคม 2549]
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2532). รายงานการวิจัยเรื่องสภาพการศึกษานอกระบบโรงเรียนในเขตพื้นที่ชนบท. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานจังหวัดพังงา. (2549). แผนปฏิบัติการ 4 ปี (พ.ศ. 2548-2551) จังหวัดพังงา (ออนไลน์). มีที่ <http://www.phangnga.go.th/plan4/plan1.doc>. สืบค้นเมื่อ [9 มกราคม 2549].
- สุนทร สุนันท์ชัย. (2543). “ความรู้พื้นฐานการศึกษาดูชีวิต” ในเอกสารการสอนชุดวิชาการศึกษาดูชีวิตและการศึกษานอกระบบ หน่วยที่ 1 เล่ม 1 สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุมาลี สังข์ศรี. (2546). “การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อการศึกษาดูชีวิต”. *อนุสารอุดมศึกษา*. 29, (พฤษภาคม), 3.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2547). *จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2549). การวิจัยและประเมินผลการศึกษาผู้ใหญ่. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หญิง เกตุรัตน์. (2543). *สภาพปัญหาและความต้องการทางการศึกษาในระบบต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และด้านการเมืองของชาวชนบทในเขตการศึกษา 11*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อังศุมาลิน สมรรคเสวี. (2545). *ปัญหาและความต้องการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนของสตรีเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต:กรณีศึกษา บ้านหัวแหลม ตำบลท่าข้าม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์.
- อัจฉรา วงศ์วัฒนามงคล. (2535). *ตัวแปรทางพฤติกรรมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อุทัย ดุลยเกษม. (2547). *ยุทธศาสตร์สังคมไทยในการสร้างวิถีแห่งการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: องค์การค้ำคูณสภา.
- อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทยานนท์. (2540). *ระบบการศึกษากับชุมชน: กรอบแนวคิดและข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ: แปลนปรินต์ติ้ง.
- อุ้นตา นพคุณ. (2546). *กรอบแนวคิดการพัฒนาโปรแกรมอย่างมีส่วนร่วมทางการศึกษานอกระบบ*. กรุงเทพฯ: ชนวนการพิมพ์.
- Kemp. (1998). *Pathways and Priorities for Lifelong Learning*. (Online). Available:<http://www.detya.gov.au/archive/ministers/Kemp/ks300398.htm>. accessed: [2006, November 1]

